

## METODINĖS REKOMENDACIJOS ATLIEKANTIEMS KROVINIŲ TVARKYMO DARBUS

### **Krovinių tvarkymo darbai – kas tai?**

Tai krovinių kėlimas, laikymas, nuleidimas, stūmimas, traukimas, nešimas arba judinimas.

### **Krovinių tvarkymo darbai – kaip jie atliekami?**

Šie darbai atliekami rankomis arba mechanizuotai, naudojant elektros ar mechaninę įrangą (konvejerius, vežimėlius, keltuvus, kėlimo kranus, kitas kėlimo priemones).

### **Krovinių tvarkymo darbai – kur jie atliekami?**

Visur, kur reikia įvairiais būdais judinti krovinių: nuo mažųjų kaimo krautuvėlių ir smulkiųjų žemės ūkių iki moderniausių prekybos centrų ir stambiausių jūros uostų.

### **Kuo pavojingi krovinių tvarkymo darbai?**

Neteisingas krovinių tvarkymo darbų atlikimas geriausiu atveju pasibaigs darbuotojo sužeidimu arba trumpalaikiu darbingumo netekimu, blogiausiu – žmonių aukomis.

Pastaraisiais metais krovinių tvarkymo darbai (kartu su transportavimu ir sandėliavimu) nuolat užima vieną iš pirmųjų pozicijų tarp darbų, kuriuos atliekant įvyksta daugiausiai mirtinų ir sunkių nelaimių darbe (nelaimingų atsitikimų aprašymus ir statistiką rasite Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos interneto svetainės [www.vdi.lt](http://www.vdi.lt) rubrikoje „nelaimių pėdsakais“).

## I. PATARIMAI DARBDAVIAMS

!!! Identifikuokite pavojus, kurie gresia Jūsų darbuotojams atliekant krovinių tvarkymo darbus, ir nedelsiant imkitės priemonių juos pašalinti arba bent sumažinti jų keliamą riziką.

**Kas kelia pavojų Jūsų įmonės darbuotojams, atliekantiems krovinių tvarkymo darbus?**

### **Savaeigės darbo priemonės, nes:**

- ✓ jos gali partrenkti arba pervaziuoti darbuotojus (pvz., važiuojančios atbuline eiga);
- ✓ nuo jų darbuotojai gali nukristi ar krisdami kroviniai gali juos sužaloti;
- ✓ šios priemonės pačios gali apvirsti (savaeigiai krautuvai, priekabos).

### **Krovinsys, jei jis:**

- ✓ **pernelyg sunkus.** Jei svoris viršija nustatytus reikalavimus (kraunant rankomis) ar viršija mechanizmo kėlimo galią, kėlimo įrenginys gali apvirsti, o darbuotojas – būti sužalotas;

- ✓ **nepatogus paimti.** Daiktas gali išslysti, darbuotojus taip pat gali sužaloti kroviniai aštriomis briaunomis arba su pavojingomis medžiagomis;
- ✓ **nesubalansuotas arba nestabilus.** Toks kroviny s gali griūti keliant jį rankomis arba naudojant mechanines kėlimo priemones;
- ✓ **sunkiai pasiekiamas;**
- ✓ **tokios formos arba dydžio,** kad užstoja darbuotojo regėjimo lauką;
- ✓ **blogai pritvirtintas.**

#### Darbo įranga ir įrenginiai, jei tai:

netinkamos mechaninės priemonės, neapsaugančios nuo sąlyčio su pavojingais objektais, nepakankama darbo įrangos ir įrankių techninė priežiūra, pjautinių žaizdų pavojų keliantys asmenys, kampai, metalo lakštai, įrankiai ar aštrios briaunos, pavojingi elektros įrenginiai.

#### Darbo vieta, jei yra:

prastas ūkio reikalų tvarkymas: netvarka, nešvara ir netinkama priežiūra, prastas matomumas vietose, kur dirbama su transporto priemonėmis ir kėlimo įranga, pvz., savaeigiais kranais, žmonių ir transporto priemonių buvimas vienoje vietoje, ypač prie garažų, sandėlių ir kitų patalpų įėjimų bei išėjimų, kur gali netikėtai pasirodyti pėstieji arba transporto priemonės.

#### Patys darbuotojai, jei yra:

patirties, žinių, informacijos, instrukcijų, mokymų, priežiūros stoka, darbuotojų neaprūpinimas šalmais, šviesą atspindinčiais drabužiais; netinkamas asmeninės apsaugos priemonių parinkimas, jų priežiūra.

#### Darbai aukštyje. t.y.:

- ✓ ant pastolių, kopėčių, laiptų, judančių ir nuožulnių paviršių;
- ✓ galintys nukristi objektai pavojingi ir žemiau dirbantiems asmenims.

❖ **Nuolat vertink savo darbuotojų sveikatai ir saugai rizikos gresiančius veiksnius, prieš tai:**

- ✓ **nustatyk pavojus, kurie gali būti sužalojimų priežastimi;**
- ✓ **įvertink,** kaip tai gali atsitikti, ar pakanka esamų kolektyvinių ir asmens apsaugos priemonių, ar reikėtų dar ko nors imtis;
- ✓ **nustatyk prioritetus ir juos įgyvendink;**
- ✓ **periodiškai peržiūrėk rizikos vertinimą, ypač tuomet, kai atsiranda pokyčių,** pvz., naujos transporto priemonės, pakeičiamos transporto judėjimo schemas, sandėliavimo vietos, sandėliavimo sąlygos.
- ✓ **kur galima, atskirk transporto priemonių ir pėsčiųjų judėjimo maršrutus.** Jei tai neįmanoma, būtina įrengti tinkamus įspėjamuosius ženklus.

## II. PATARIMAI DARBUOTOJAMS

**!!! Būk budrus: prieš arba atlikdamas krovos, sandėliavimo, transportavimo darbus:**

- **pats identifikuok pavojus, susijusius su krovinių tvarkymo darbais:**
  - ✚ klausk pats savęs ir savo vadovo: „Kas blogo gali įvykti?“, pvz., „Ar gali būti sužeisti arba pervažiuoti žmonės?“, „Ar aš galiu nukristi, kraudamas krovinius?“;
  - ✚ pagalvok, kokią žalą tau ir tavo bendradarbiams gali padaryti kiekvienas pavojus (pvz. paprastas savaeigis krautuvas);
  - ✚ įvertink kiekvieno pavojaus riziką – tikimybę, kad žala tau ir tavo bendradarbiams gali būti padaryta, ir jos rimtumą;
  - ✚ įvertink, ar esamos prevencijos priemonės yra tinkamos, ar reikia daryti ką nors daugiau?
  
- **Susipažink:**
  - ✚ su krovinių transportavimo, laikymo, sandėliavimo sąlygomis, nurodytomis gamintojo instrukcijose;
  - ✚ su informacija ir reikalavimais, nurodytais saugos duomenų lape, kuri pateikia gamintojas kartu su realizuojama pavojinga chemine medžiaga;
  - ✚ su sandėliavimo vieta. Jei yra neaiškumų dėl sandėliavimo, krovos darbų atlikimo, paklausk atsakingo už saugų krovos darbų atlikimą vadovo ir išsiaiškink;
  - ✚ su krovinių ir tentų išdėstymo bei tvirtinimo ant riedmenų patikimumu. Jei nustatysi krovinių ir tentų išdėstymo bei tvirtinimo reikalavimų pažeidimų, pareikalauk iš darbuotojo, atsakingo už krovos darbus, pašalinti juos.
  
- **Visas kėlimo operacijas planuok:**
  - ✚ venk judėjimo atbuline eiga: geriau suplanuok darbo vietos išdėstymą, naudok saugias darbo judant atbuline eiga sistemas. Jei atbulinė eiga neišvengiama, prieš pradėdamas judėti, įsitikink, kad už tavo transporto priemonės nėra pėsčiųjų, kitų transporto priemonių ar kliūčių;
  - ✚ venk aštrių posūkių. Ten, kur nematomi kampai neišvengiami, matomumą gali pagerinti veidrodžiai;
  - ✚ užtikrink saugias transporto priemonių pakrovimo ir iškrovimo darbo sistemas;
  - ✚ patikrink, ar judėjimo schemas tinkamos transporto priemonių judėjimui ir pėstiesiems.
  
- **Prieš keldamas, nešdamas, transportuodamas krovinį:**
  - ✚ tokiam darbui pasiruošk.
  
- **Įsitikink:**
  - ✚ ar žinai, kur eisi;
  - ✚ ar tavo kelyje nėra kliūčių. Jei yra – pašalink jas. Jei to padaryti negalima, imkis priemonių, kad jos būtų aiškiai pastebimos. Krovimo platformų kraštai, duobės turi būti aiškiai pažymėtos, jei reikia, turi būti įrengti aptvarai.
  - ✚ ar tu gali tvirtai suimti krovinį;

- ✚ ar tavo rankos, kroviny, rankenos nėra slidūs;
  - ✚ ar tavo darbo vieta neslidi ir švari – ant stovinčių trapų (pastolių), platformų ir praėjimų nėra purvo, sniego, ledo;
  - ✚ ar tavo transportuojamas kroviny patikimai pritvirtintas, kad vienetinių krovinių transporto priemonėje gabenimo metu būtų išvengta krovinių kritimo ar slinkties;
  - ✚ ar žinai savo vairuojamos transporto priemonės (krautuvo) valdymo ir saugaus naudojimo ribas;
  - ✚ ar žinai signalų sistemą;
  - ✚ ar geras matomumas. Dirbdami šalia krautuvių, įsitikink, kad vairuotojas tave mato;
  - ✚ jei vairuoji ir iš vairavimo padėties matomumas yra ribotas, naudokis pagalbinėmis priemonėmis (pvz., veidrodžiais) arba vadovaukis signalizuojančio asmens signalais.
- !!! Jei nebematai signalizuotojo arba neveikia pagalbinės matomumo priemonės – **SUSTOK!**;
- ✚ ar išjungei variklį, prieš atlikdamas bet kokius patikrinimus ar nuimdamas apsaugus.

➤ **Jeį keliate kroviniį dviese, papildomai įsitikink:**

- ✚ ar prieš pradėdami darbą abu žinote, ką darote;
- ✚ ar tarpusavyje jūsų veiksmai suderinti.

➤ **Vaikščiok tik eismui leidžiamose vietose:**

- ✚ nelipk ant rąstų rietuvių, lentų krūvių, konteinerių.

➤ **Krovinius imk tik nuo rietuvės ar krūvos viršaus.**

➤ **Išlygink aukščio skirtumą tarp įvairių transporto priemonių, krovimo platformų ir krovimo rampų, tam panaudodamas specialias aikšteles.**

➤ **Nebūk:**

- ✚ po keliamu kroviniu;
- ✚ krautuvių, automobilių ir kitų transporto priemonių judėjimo (darbo) vietose.

➤ Nelipk į bunkerį, jei darbams nevadovauja vadovas.

➤ **Apie visas problemas darbe pranešk atsakingam darbų vadovui.**